סעודה שלישית - פרשת תולדות תשע"ט

בְּסְעוּדָה שְׁלִישִׁית דִּבֵּר מַהַר"י דִּבּוּרִים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים מְאֹד וֶהֱיוֹת וְהָיָה אֵיזֶה חָתָן בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ סִבֵּב אֶת כָּל הַדְּרָשָׁה בְּעִנְיַן מַעֲלַת חָתָן הָעוֹמֵד לִבְנוֹת בַּיִת נֶאֱמָן בְּיִשְׂרָאֵל.

פָּתַח וְאָמַר מַהַר"י גֵּרוֹ יָאִיר, הִנֵּה הַפָּרָשָׁה הַזּוֹ נוֹתֵן לָנוּ תְּמוּנָה אֵיךְ בַּיִת יְהוּדִי צָרִיךְ לִהְיוֹת נִרְאָה.

כִּי רוֹאִים בְּפָרָשָׁתֵינוּ הַקְּדוֹשָׁה כָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כה, כא) "**וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לה' לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה הִוא וַיֵּעָתֶר לוֹ ה' וַתַּהַר רִבְקָה אִשְׁתּוֹ**" אוֹמֵר רַשְׁ"י **לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ** - זֶה עוֹמֵד בְּזָוִית זוֹ וּמִתְפַּלֵּל וְזוֹ עוֹמֶדֶת בְּזָוִית זוֹ וּמִתְפַּלֶּלֶת;

וְלִכְאוֹרָה מֵהֵיכָן יָדְעוּ שֶׁכָּךְ הָיָה שֶׁאָחַד עָמַד בִּתְפִלָּה בְּזָוִית זוֹ וְאֶחָד בְּזָוִית זוֹ וְהִתְפַּלְּלוּ?

אֶלָּא זֶה יְסוֹד גָּדוֹל לְבֵית יְהוּדִי, וּבִפְרָט לֶחָתָן שֶׁמַּתְחִיל אֶת הַחַיִּים, שֶׁצָּרִיךְ לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ שֶׁכַּאֲשֶׁר בָּא הַבַּיְתָה אַחַר יוֹם מָלֵא, אֲפִילוּ אִם לָמַד בְּכוֹלֵל אוֹ בִּישִׁיבָה כָּל הַיּוֹם, וְהוּא כְּבָר הִתְיַגֵּעַ וְצָרִיךְ לִנְפֹּשׁ, כִּי הוּא כְּבָר לָמַד כָּל הַיּוֹם, אֲבָל כְּשֶׁבָּא הַבַּיְתָה צָרִיךְ לִרְאוֹת לָקַחַת אֵיזֶה סֵפֶר

בַּיָּד וְיִפְתַּח אֶת הַסֵּפֶר וְיִלְמַד כַּמָּה דַּקּוֹת אֲפִילוּ חָמֵשׁ דַּקּוֹת, וְזֶה עוֹשֶׂה רוֹשֶׁם גָּדוֹל עַל הָאִשָּׁה שֶׁהִיא רוֹאָה אֶת בַּעְלָהּ לוֹמֵד, כִּי אֲפִילוּ אִם לָמַדְתָּ כָּל הַיּוֹם בַּכּוֹלֵל, אֲבָל הִיא לֹא רָאֲתָה אֶת זֶה, וְאֵינָהּ יוֹדַעַת וְאֵינָהּ מַרְגֶּשֶׁת מַה זֶּה שֶׁהַבַּעַל לוֹמֵד, אֲבָל כְּשֶׁהַבַּעַל פּוֹתֵחַ סֵפֶר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ בִּפְנֵי אִשְׁתּוֹ, זֶה עוֹשֶׂה רוֹשֶׁם גָּדוֹל עַל אִשְׁתּוֹ, וְהִיא תּוֹכִיר אֶת זֶה מְאֹד מְאֹד וּתְכַבֵּד אוֹתוֹ מְאֹד מְאֹד עַל זֶה.

וְכֵן בְּעִנְיַן הִתְבּוֹדְדוּת כְּשֶׁהָאִשָּׁה רוֹאָה אֶת הַבַּעַל מִתְבּוֹדֵד בַּבַּיִת, וּמְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִי אֶפְשָׁר שֶׁזֶּה לֹא תִּדְבַּק בָּהּ הָעִנְיָן שֶׁל הִתְבּוֹדְדוּת, וְגַם הִיא תַּתְחִיל לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת כָּל לִבָּהּ בִּשְׂפַת הָאֵם שֶׁלָּהּ, וְגַם הִיא תַּתְחִיל לְבַקֵּשׁ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּל מַה שֶׁהִיא צְרִיכָה וְכוּ'.

וְזֶה מַה שֶּׁרוֹאִים בְּפָרָשָׁתֵינוּ הַקְּדוֹשָׁה, יִצְחָק הֲרֵי הוּא הָיָה בַּעַל מִתְבּוֹדֵד גָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה" וְגוֹ', שֶׁיִּצְחָק אָבִינוּ הָיָה רָגִיל מְאֹד בְּהִתְבּוֹדְדוּת, וְכַאֲשֶׁר רָאָה שֶׁאֵין לוֹ יְלָדִים, מַה עָשָׂה, "וַיֶּעְתַּר יִצְחָק" אוֹמֵר רַשְׁ"י "וַיֶּעְתַּר" - הִרְבָּה וְהִפְצִיר בִּתְפִלָּה; וְכֵן כָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה פָּרָשָׁה ס"ג סִימָן הֵ') וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה' רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר שֶׁשָּׁפַךְ תְּפִלּוֹת בְּעֹשֶׁר; כִּי יִצְחָק אָבִינוּ שָׁפַךְ תְּפִלּוֹת בַּעֲשִׁירוּת כְּמוֹ עֹשֶׁר גָּדוֹל, וְכַאֲשֶׁר עָשָׂה אֶת זֶה "לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ" בְּוַדַּאי נִדְבַּק בְּאִשְׁתּוֹ גַּם כֵּן הָעִנְיָן שֶׁל הִתְבּוֹדְדוּת, כַּאֲשֶׁר הִקְדַּמְנוּ לְעֵיל, כִּי זֶה בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי שֶׁלֹּא יִדְבַּק בְּאִשְׁתּוֹ. וְלָכֵן אוֹמֵר רַשְׁ"י **לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ** - זֶה עוֹמֵד בְּזָוִית זוֹ וּמִתְפַּלֵּל וְזוֹ עוֹמֶדֶת בְּזָוִית זוֹ וּמִתְפַּלֶּלֶת; כִּי אִם זֶה הָיָה לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ, אֲזַי בְּוַדַּאי זֶה עוֹמֵד בְּזָוִית זוֹ וּמִתְפַּלֵּל וְזוֹ עוֹמֶדֶת בְּזָוִית זוֹ וּמִתְפַּלֶּלֶת; כִּי בְּוַדַּאי נִדְבַּק בָּהּ מִמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים וְהָעֲבוֹדָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל יִצְחָק, וּבְוַדַּאי גַּם הִיא הִתְחִילָה לְהִתְנַהֵג בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה שֶׁל תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ.

וְזֶה לְמוּד חָזָק מְאֹד לְבֵית יְהוּדִי אֵיךְ שֶׁצְּרִיכִים לְהִתְנַהֵג, כָּל דָּבָר לְבַקֵּשׁ מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְדַיְקָא לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ.

וְזֶה מַה שֶּׁכָּתוּב אַחַר כָּךְ "וַיֵּעָתֶר לוֹ ה'" שֶׁזֶּה גַּם לָשׁוֹן שֶׁל עֲשִׁירוּת, כִּי רַבְּנוּ זַל אוֹמֵר (לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א' סִימָן ס"ט) שֶׁהַפַּרְנָסָה בָּא מִצַּד הָאִשָּׁה, וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בָּבָא מְצִיעָא נ"ט) 'אוֹקִירוּ לְנָשַׁיְכוּ כִּי הֵיכֵי דְּתִתְעַתְּרוּ'; וְלָכֵן כַּאֲשֶׁר שָׂפַךְ יִצְחָק תְּפִלּוֹת לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ, זָכָה בֶּאֱמֶת לַעֲשִׁירוּת, 'וַיֵּעָתֶר' לוֹ ה', [לְשׁוֹן עֲשִׁירוּת], וְכַאֲשֶׁר רוֹאִים אָכֵן בְּהֶמְשֵׁךְ הַפָּרָשָׁה שֶׁהִתְעַשֵּׁר יִצְחָק מְאֹד, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית כו, יג) "וַיִּגְדַּל הָאִישׁ וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וְגָדֵל עַד כִּי גָדַל מְאֹד, וַיְהִי לוֹ מִקְנֵה צֹאן וּמִקְנֵה בָקָר וַעֲבֻדָּה רַבָּה" וְגוֹ'. כִּי הַפַּרְנָסָה בָּא מִצַּד הָאִשָּׁה, וְכַאֲשֶׁר הִרְבָּה וְהִפְצִיר בִּתְפִלּוֹת כְּעָשִׁיר לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ, זָכָה בֶּאֱמֶת לְהָעֲשִׁירוּת וְהַיְשׁוּעוֹת הַבָּא מִצַּד אִשְׁתּוֹ, וְזָכָה לַעֲשִׁירוּת גְּדוֹלָה.

כִּי הַפַּרְנָסָה בָּא מִצַּד אִשְׁתּוֹ, וְזֶה עֵצָה טוֹבָה לְכָל אָדָם, אִם אֶחָד רוֹצֶה לִהְיוֹת עָשִׁיר, כִּי הֲרֵי כָּל אֶחָד רוֹצֶה לִהְיוֹת עָשִׁיר, וְלֹא רוֹצֶה לְהִסְתַּפֵּק עִם סְתָם פַּרְנָסָה, הִנֵּה יֵשׁ לְךָ עֵצָה טוֹבָה, (בָּבָא מְצִיעָא נ"ט) 'אוֹקִירוּ לְנָשַׁיְכוּ כִּי הֵיכֵי דְּתִתְעַתְּרוּ'; תְּכַבֵּד וּתְיַקֵּר אֶת הָאִשָּׁה אֲזַי תִּהְיֶה עָשִׁיר, כִּי הַפַּרְנָסָה בָּא מִצַּד הָאִשָּׁה.

וְזֶה יְסוֹד גָּדוֹל, שֶׁצָּרִיךְ לִרְאוֹת לַעֲבוֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵן בַּתּוֹרָה וְהֵן בִּתְפִלָּה דַּיְקָא 'לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ', וְזֶה יַשְׁפִּיעַ מְאֹד מְאֹד עַל הָאֲוִירָה בַּבַּיִת, וְיַעֲשֶׂה רוֹשֶׁם גָּדוֹל הֵן עַל אִשְׁתּוֹ וְהֵן עַל יְלָדָיו, וְכוּ'.

וְיָדוּעַ סִפּוּר שֶׁהָיָה אֵצֶל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁיָּשַׁב בַּבַּיִת שֶׁלּוֹ וְהִתְבּוֹדֵד עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבְאֶמְצַע תְּפִלָּתוֹ וְהִתְבּוֹדְדוּתוֹ נִכְנַס בְּנוֹ לְתוֹךְ הַחֶדֶר וְרָצָה לְדַבֵּר עִם אָבִיו, וְאָמַר לוֹ אָבִיו, נוּ, נוּ, שׁוּ, אֲנִי עַכְשָׁו מְדַבֵּר עִם הַקָּדוֹשׁ

בָּרוּךְ הוּא..., וְיָצָא הַבֵּן מְלֵא הִתְפַּעֲלוּת 'הִנֵּה אַבָּא שֶׁלִּי מְדַבֵּר עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא', וְסִפֵּר לְכָל חֲבֵרָיו בַּחֵידֶר, וְכֵן לַמְּלַמֵּד שֶׁלּוֹ סִפֵּר שֶׁאַבָּא שֶׁלּוֹ מְדַבֵּר עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָמַר בְּהִתְרַגְּשׁוּת אֲנִי בְּעַצְמִי רָאִיתִי אֶת זֶה אֵיךְ אַבָּא שֶׁלִּי מְדַבֵּר עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְזֶה עוֹשֶׂה רוֹשֶׁם גָּדוֹל עַל הַיֶּלֶד שֶׁרוֹאֶה אֵיךְ אַבָּא שֶׁלּוֹ מְדַבֵּר עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְזֶה יְסוֹד גָּדוֹל בְּבֵית יְהוּדִי, וּבִפְרָט חָתָן שֶׁעַכְשָׁו מַתְחִיל הַחַיִּים שֶׁלּוֹ צָרִיךְ לָקַחַת אִתּוֹ אֶת הַיְסוֹד הַזֶּה.

וְהִנֵּה רַבֵּנוּ זַל אָמַר פַּעַם "כֵּיצַד מְרַקְּדִין לִפְנֵי הַכַּלָּה" הַפֵּרוּשׁ הוּא כֵּיצַד מְרַקְּדִין וּמְדַלְגִּין עַל מַה שֶׁהָיָה לִפְנֵי הַכַּלָּה, הַיְנוּ כִּי חָתָן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת הַתְחָלָה חֲדָשָׁה וְלִשְׂכֹּחַ כָּל מַה שֶׁהָיָה לִפְנֵי הַחֲתֻנָּה, רַק יַתְחִיל חַיִּים חֲדָשִׁים, כִּי (יְרוּשַׁלְמִי בִּכּוּרִים פֶּרֶק ג' הֲלָכָה ג') חָתָן מוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל עֲוונוֹתָיו; וְאַחֲרֵי הַחֲתֻנָּה מַתְחִיל דַּף חָדָשׁ, וְלוֹמְדִים אֶת זֶה מֵהַפָּרָשָׁה הַזּוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסוֹף הַפָּרָשָׁה (בְּרֵאשִׁית כח, ט) "וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו אֶל יִשְׁמָעֵאל וַיִּקַּח אֶת מָחֲלַת בַּת יִשְׁמָעֵאל בֶּן אַבְרָהָם אֲחוֹת נְבָיוֹת עַל נָשָׁיו לוֹ לְאִשָּׁה" וְאַף שֶׁרַשִׁ"י מְפָרֵשׁ כָּאן 'עַל נָשָׁיו' - הוֹסִיף רִשְׁעָה עַל רִשְׁעָתוֹ וְכוּ', אַף עַל פִּי כֵן דַּיְקָא מִפֹּה לוֹמְדִים שֶׁחָתָן מוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל עֲוונוֹתָיו, וּמַה גַּם שֶׁמְּיַחֲסִים אוֹתָהּ פֹּה אֶל אַבְרָהָם; וְזֶה לְמוּד עָמוֹק, שֶׁחָתָן צָרִיךְ לְהַכְנִיס בְּעַצְמוֹ, שֶׁלֹּא מְשַׁנֶּה מַה שֶׁרַק לֹא יִהְיֶה, וּמַה שֶׁרַק לֹא הָיָה, מִיָּד כְּשֶׁמִּתְחַתְּנִים זֶה זְמַן לְהַתְחִיל חַיִּים חֲדָשִׁים חֶשְׁבּוֹן חָדָשׁ, בְּהִתְחַדְּשׁוּת חֲדָשָׁה, וְלִשְׂכֹּחַ כָּל מַה שֶׁהָיָה לִפְנֵי הַחֲתֻנָּה, רַק לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ חַיִּים חֲדָשִׁים.

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַעְזֹר שֶׁיִּזְכּוּ לִבְנוֹת בַּיִת נֶאֱמָן בְּיִשְׂרָאֵל, דּוֹרוֹת יְשָׁרִים מְבֹרָכִים וְכוּ', וְנִזְכֶּה כְּבָר אֶל הַשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה, יָשִׂישׂ עָלַיִךְ אֱלֹקַיִךְ כִּמְשׂוֹשׂ חָתָן עַל כַּלָּה, בְּבִיאַת מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן.